

Recenzie

Ion EREMIA. *Relațiile externe ale Țării Moldovei în documente și materiale (1360-1858)*. Chișinău: CEP USM, 2013. 956 p.

Recent, harnicul și prodigiosul cercetător al istoriei românilor în epoca medievală, apărător al limbii române în Basarabia de la atacurile părtașilor moldovenismului primitiv – profesorul Ion Eremia a publicat o amplă colecție de documente referitoare la istoria relațiilor externe ale Țării Moldovei în anii 1360-1858, colecție ce depășește substanțial (prin varietatea și volumul documentelor) colecția anterioară apărută în 1992¹.

Lucrarea la care ne referim este structurată în două compartimente: primul – Introducere (de fapt, un amplu studiu în volum de 83 de pagini), profesorul Ion Eremia face o analiză detaliată a tendințelor principale ale istoriografiei contemporane (începând cu sfârșitul anilor 80 ai secolului trecut) referitoare la situația politică externă a Țării Moldovei de la primele atestări documentare până la 1858, iar al doilea compartiment conține documentele propriu-zise (pag. 87-892).

În Introducere Ion Eremia se manifestă ca un cercetător experimentat, care a analizat la un înalt nivel teoretic realizările istoricilor remarcabili din diferite țări ale Europei: România (Ștefan Gorovei, Șerban Papacostea, Constantin Rezachevici, Eugen Denize, Tahsin Gemie, Bogdan Murgescu, Ioan-Aurel Pop), Republica Moldova (Gheorghe Postică, Pavel Parasca), Lituania (Nerjinius Bobinskas), U.R.S.S. (B.A. Artamonov, Vladlen Vinogradov) etc. Textul compartimentului e însoțit de referințe la cele mai importante lucrări ale cercetătorilor, de unele opinii și explicații ale profesorului Ion Eremia, argumentate în baza documentelor (a se vedea pag. 27-30, 32-33, 37, 47, 66, 67, 85 etc.). În acest context evidențiem aprecierea dată de Ion Eremia opiniei expuse de istoricul sovietic V. Vinogradov referitor la problema Unirii Principatelor: „Pentru noi, – scrie profesorul Ion Eremia, – important este însă altceva, anume: faptul că autorul rus recunoaște existența unui singur popor – a „poporului român”, în ambele state, Moldova și Țara Românească”².

În general, Introducerea este, în viziunea noastră, nu doar o incontestabilă reușită a autorului acestei lucrări, dar și un suport metodologic al analizei istoriografiei, care va fi de un real folos atât pentru studenții facultăților de istorie, cât și pentru tinerii cercetători preocupați de relațiile internaționale ale Țării Moldovei în perioada medievală și în cea modernă.

În baza analizei istoriografiei accesibile și a documentelor, în acest compartiment Ion Eremia formulează câteva concluzii, dintre care ținem să evidențiem următoarele: examinarea documentelor ce țin de relațiile Țării Moldovei cu Rusia atestă că nici un domn nu a solicitat unirea sau alipirea țării sale la Rusia; „Dacă Casa de Austria și Polonia urmăreau „eliberarea” Moldovei de otomani și anexarea țării la posesiunile proprii, domniile Moldovei și clasa politică de aici urmărea înlăturarea suzeranității otomane și revenirea la situația de până la instaurarea acesteia, menținerea ființei statale, ceea ce ar fi garantat și păstrarea tuturor drepturilor și privilegiilor, sub ocrotirea uneia din privilegiile creștine, catolice sau ortodoxe”³.

¹ *Moldova în contextul relațiilor internaționale. Tratat /* Alcătuitor Ion Eremia. – Chișinău, 1992. Ținem să subliniem că printre subiectele abordate de profesorul Ion Eremia în cercetările sale prioritar rămâne a fi cel ce vizează locul și rolul Țării Moldovei în sistemul relațiilor internaționale. Dintre publicațiile la această temă remarcăm: *Țara Moldovei și Rusia. Relațiile politice în a doua jumătate a secolului al XVII-lea*. – Chișinău, 1993; *Relațiile externe ale lui Vasile Lupu (1634-1653)*. – Chișinău, 1999; *Statutul juridic internațional al Țării Moldovei (de la origini până la începutul secolului al XVI-lea)*. – Chișinău, 2010.

² *Relațiile externe ale Țării Moldovei în documente și materiale (1360-1858)*, p.84.

³ *Ibidem*, p.86.

Documentele și materialele incluse în al doilea compartiment al lucrării sunt aranjate în ordine cronologică și împărțite pe secole, ceea ce permite a urmări, deceniu cu deceniu, evoluția intereselor statelor vecine pe parcursul celor aproximativ cinci secole. Numărul documentelor accesibile incluse în această colecție variază de la secol la secol, după cum urmează: sec. XIV (doc. 1-17); sec. XV (doc. 18-108); sec. XVI (doc. 109-233); sec. XVII (doc. 234-372); sec. XVIII (doc. 373-471); sec. XIX (doc. 472-528).

Fiecare document este anticipat de un antet care indică categoria documentului (scrisori oficiale, tratate de „închinare” a domnilor Țării Moldovei, convenții, note circulare etc.) și redă conținutul laconic al acestuia, ceea ce facilitează folosirea colecției de către cercetători.

Cartea la care ne referim este înzestrată cu o bibliografie (pag. 893-896), indice de nume (pag. 897-927), indice geografic (pag. 928-946), precum și cu un glosar deosebit de util, în special pentru tinerii cercetători. Astfel, aceasta va constitui un instrument indispensabil al cercetătorilor (profesori, cercetători științifici, masteranzi și studenți) pentru investigarea diferitelor aspecte ale istoriei raporturilor Țării Moldovei cu statele vecine, dată fiind abundența informațiilor ce se conțin în culegere. Studiarea minuțioasă a documentelor incluse în carte va contribui la o abordare obiectivă a trecutului Țării Moldovei, va permite a combate mai lesne tratarea uneori tendențioasă și falsificarea istoriei Țării Moldovei și a istoriei românilor în ansamblu.

Pavel Cocârlă, doctor habilitat, profesor universitar